

Το μάθημα της λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ενότητα 9: Ταυτότητες και λογοτεχνία στο σχολείο –
Διδασκαλία ποίησης – Στοιχεία πεζογραφίας

Ελένη Χοντολίδου
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

Α. Κλειδιά και Αντικλείδια, Ταυτότητες και Λογοτεχνία στο σχολείο.

Β. Οδυσσέας Ελύτης, το άξιον εστί, Ανάγνωση αποσπάσματος.

Γ. Διδασκαλία ποίησης.

Δ. Στοιχεία πεζογραφίας.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

**Α. Κλειδιά και αντικλειδιά,
Ταυτότητες και λογοτεχνία στο
σχολείο
της Ελένης Χοντολίδου**

Παρουσίαση: Νικολόζ Σιντελασβίλι

Σκηνή 1η

- Προσδοκία της δασκάλας μιας θετικής απάντησης από τον μικρό Εβραίο.
- Σεβασμός ακόμη και στην άρνηση ανάδειξης της ετερότητας.
- Δράση των ίδιων των μειονοτήτων (π.χ., ένα ευαισθητοποιημένο κομμάτι τους).
- Ο καθηγητής: ώθηση για ανάδειξη ισχυρότερων ίσως ταυτοτήτων.

Σκηνή 2η

- Αδυναμία κατανόησης του πραγματικού σεβασμού προς το διαφορετικό λόγω ανατροφής.
- Η αντίληψή μας μπορεί όντως να είναι θετική και κοινοβιακή, δεν παύει όμως να είναι δική μας κι όχι δική τους, των «άλλων».
- Η αλλαγή να ξεκινά από τον εαυτό μας.

Εθνική διάσταση της λογοτεχνίας (1)

- Η εθνική γλώσσα εξασφαλίζει την εσωτερική συνοχή των κοινωνιών και δίνει ιδεολογικά «πατήματα» για την απόρριψη της ποικιλομορφίας.
- Υποστήριξη της μονοπολιτισμικότητας από τον παιδαγωγικό λόγο.
- Η πολυπολιτισμικότητα δεν φτωχαίνει αλλά πλουτίζει τις κοινωνίες.

Εθνική διάσταση της λογοτεχνίας (2)

- Δεν υπάρχει καταγραφή του εθνοτικού μαθητικού χάρτη όσον αφορά στην Ελλάδα.
- Συμπέρασμα: η φαινομενική αποδοχή και αλληλεγγύη για τους αλλοεθνείς ουσιαστικά είναι όφελος της χώρας υποδοχής καθώς δίνεται ευκαιρία για γόνιμη διδακτική παρέμβαση που όμως θα αφορά στο σύνολο μιας τάξης.

Σχέση προγράμματος διδασκαλίας- κουλτούρας

Δύο απόψεις:

α) η κουλτούρα είναι κάτι το στατικό.

β) η κουλτούρα είναι κάτι το δυναμικό.

Μία μη ομογενοποιημένη κοινωνία δεν πρέπει να έχει ομογενοποιημένη κουλτούρα.

Το μάθημα της λογοτεχνίας ως χώρος πολιτικής και πολιτισμικής πράξης.

Νέες θέσεις λόγου για τους μαθητές μας (1)

«Ανάγνωση» με βάση την κοινωνική προέλευση, την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, την προσωπική μας συγκρότηση.

Ο εκπαιδευτικός σε ένα πολυπολιτισμικό πλαίσιο δεν πρέπει να γνωρίζει επακριβώς την έκβαση του μαθήματος.

Νέες θέσεις λόγου για τους μαθητές μας (2)

«Λόγοι» των κειμένων: ανθιστάμενοι αναγνώστες ή κυρίαρχη «ανάγνωση»;

Τίθεται το ζήτημα της παραγωγής νέων λόγων και νέας «ανάγνωσης».

Προσοχή: Η παραγωγή λόγου γίνεται κυρίως από έναν κριτικό σχεδιασμό διδασκαλίας των λογοτεχνικών κειμένων.

Β. Οδυσσέας Ελύτης, *Το άξιον εστί.*

Ανάγνωση αποσπάσματος από

Ανάγνωσμα 2^ο

Ανάγνωση: Ελένη Χοντολίδου, Νικολόζ Σιντελασβίλι,
Μαργαρίτης Μαλλιάρης

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Γ. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Παρουσίαση: Ευριδίκη Βουτσιλά

Στοιχεία της ποίησης

Ποίηση: γλωσσικό παιχνίδι με τεχνητούς κανόνες που διεξάγεται ανάμεσα στο συγγραφέα και τον αναγνώστη.

Λειτουργίες της ποίησης:

- Άσκηση φαντασίας.
- Ανάπτυξη γλωσσικής ικανότητας.
- Ευχαρίστηση.

Ιδιότητες της ποίησης:

- Μουσική (ρυθμός και ομοιοκαταληξία).
- Παιχνίδι (σχήματα λόγου).
- Έκφραση (δράμα και αφήγηση).

Προσέγγιση ποιημάτων

- Σύλληψη της εκφραστικής διάστασης του ποιήματος.
- Εξέταση λεκτικών παιχνιδιών.
- Αναζήτηση μουσικής διάστασης και σύνδεσή της με την εκφραστική διάσταση.
- Φωναχτή αναγνωστική εκτέλεση του ποιήματος.

Αιτίες δυσκολίας ποίησης ως αντικειμένου διδασκαλίας

- Φύση και ιδιαιτερότητες του ποιητικού λόγου.
- Αδυναμία ορισμού της ποίησης.
- Σύγχυση των ρόλων που ανατίθενται στην ποίηση από την κοινή γνώμη και το επίσημο πρόγραμμα διδασκαλίας.
- Προϋπόθεση η εξοικείωση με μία διαφορετική χρήση της γλώσσας και με τον ρυθμό.
- Πολυφωνία και ποικιλομορφία του ποιητικού λόγου.
- Διαπίστωση αδυναμίας από τον αναγνώστη να κατανοήσει τον ποιητικό λόγο και προτίμηση άλλων λογοτεχνικών ειδών.
- Θεώρηση της ποίησης ως «αριστοκρατικής» πνευματικής ενασχόλησης.

Ρόλος της ποίησης στο σχολείο

- Υπόδειγμα γραπτού λόγου.
- Καθρέφτης της εθνικής ψυχής.
- Έκφραση της ελληνικότητας.
- Μεταφορά και διδασκαλία θρησκευτικών, ηθικών και κοινωνικών αξιών.
- Αισθητική υποστήριξη της ιδεολογικής χρήσης της ιστορίας στις εθνικές γιορτές.

Σχολική ανθολόγηση

- Υπηρετεί τους στόχους του εκάστοτε Αναλυτικού Προγράμματος.
- Υπακούει στον επίσημο λογοτεχνικό κανόνα.
- Ακολουθεί μία θεματική ή χρονολογική σειρά στην παρουσίαση των ποιημάτων.
- Αγνοεί συστηματικά την τρέχουσα ποιητική παραγωγή.
- Περιορίζει στο ελάχιστο την παρουσία ξενόγλωσσων ποιητικών κειμένων.
- Διακρίνει τους ποιητές σε μείζονες και ελάσσονες.
- Ενδιαφέρεται περισσότερο για τους μείζονες ποιητές και τα έργα τους παρά για την ίδια την ποίηση.

Τρέχουσα διδασκαλία της ποίησης

- Καθαρὰ ερμηνευτικός προσανατολισμός.
- Στόχος: εύρεση νοήματος ή νοημάτων και απόκτηση γνωστικών δεξιοτήτων.
- Διδασκαλία: συμπίλημα διαφορετικών ερμηνειών που ο μαθητής οφείλει να αποδεχτεί.
- Εκπαιδευτικός: παντογνώστης. Παρέχει την έγκυρη ερμηνεία του ποιήματος.
- Μαθητής: ακροατής-αποδέκτης. Αδρανείς συναισθηματικές και διανοητικές ικανότητες κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Αντιπρόταση διδασκαλίας

- Βιωματική και επικοινωνιακή προσέγγιση του ποιητικού λόγου.
- Μετατόπιση προσοχής από τους ποιητές στην ποίηση.
- Στόχος: απόλαυση της ποίησης και απεγκλωβισμός της από προκατασκευασμένα ερμηνευτικά σχήματα.
- Περιεχόμενο: τρέχουσα ποιητική παραγωγή, ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, όλα τα είδη του ποιητικού λόγου και όλες οι δυνατές χρήσεις τους, άρση διακρίσεων ανάμεσα σε μείζονες και ελάσσονες ποιητές.
- Παραγωγή ποιητικού λόγου από τα ίδια τα παιδιά.
- Εκπαιδευτικός: συντονιστής-εμπυχωτής. Δέχεται να μάθει από τους μαθητές του και φροντίζει για την ομαλή συνεργασία των μαθητών.
- Μαθητής: συν-δημιουργός του μαθήματος. Δυνατότητα επιλογής ποιημάτων.

Πρόταση διδασκαλίας για το γυμνάσιο - Ποίηση των τραγουδιών (1)

Περιεχόμενο

- Ελληνικό τραγούδι: παλαιότερο και σύγχρονο κάθε είδους.
- Ξένο τραγούδι: παραδοσιακό και σύγχρονο κάθε είδους, διαφόρων λαών.
- Μουσικά περιοδικά.
- Αρχεία ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών.
- Ένθετα φυλλάδια δίσκων και προγράμματα συναυλιών.

Πρόταση διδασκαλίας για το γυμνάσιο - Ποίηση των τραγουδιών (2)

Μέθοδος διδασκαλίας:

- Ιδιωτική ακρόαση.
- Δημοσιογραφική έρευνα.
- Ακρόαση τραγουδιών.
- Ανάγνωση ποιημάτων.
- Το δικό μου τραγούδι - Το δικό μου ποίημα.
- Μελοποιημένη ποίηση.
- Σελίδες από την ιστορία του τραγουδιού.
- Φτιάχνω μια ραδιοφωνική εκπομπή.
- Η τάξη διασκεδάζει με τα... μουσικά και ποιητικά της... καμώματα.

Πρόταση διδασκαλίας για το Λύκειο: ενασχόληση με ολόκληρα ποιητικά κείμενα (1)

Χρονική διάρκεια: ένα τρίμηνο.

Στόχος: εμβάθυνση στη διαδικασία ανάγνωσης ποιητικών κειμένων, καταγραφή προσωπικής αναγνωστικής περιπέτειας, συνειδητοποίηση ιδιαιτερότητας του κάθε αναγνώστη.

Περιεχόμενο: ενασχόληση με σύγχρονη ποιητική δημιουργία (ελληνική και ξένη), επιλογή έργων από μεγάλη γκάμα δημιουργών, προτεραιότητα σε ποιητικά έργα νεαρών ποιητών ή έργων που η θεματική τους αφορά άμεσα στους νέους.

Πρόταση διδασκαλίας για το Λύκειο: ενασχόληση με ολόκληρα ποιητικά κείμενα (2)

Μέθοδος:

- Ενασχόληση κάθε μαθητή με ένα συγκεκριμένο ποιητικό έργο προσωπικής επιλογής.
- Ανάγνωση του ποιήματος με όλα τα είδη ανάγνωσης.
- Δραματοποίηση του ποιήματος.
- Δοκιμασία άλλων ειδών ανάγνωσης σε έργα που έχουν αναθέσει ή συστήσει οι συμμαθητές.

Αντιπρόταση διδασκαλίας (1)

	ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	ΑΝΤΙΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	Ερμηνευτική	Βιωματική-Επικοινωνιακή
ΣΤΟΧΟΣ	Εύρεση νοήματος και απόκτηση γνωστικών δεξιοτήτων	Εμπλοκή στην περιπέτεια της ακρόασης και της ανάγνωσης. Βιωματική σχέση με τα κείμενα
ΡΟΛΟΣ	Υπόδειγμα γραπτού λόγου και καθρέφτης της εθνικής ψυχής	Απόλαυση της ποίησης

Αντιπρόταση διδασκαλίας (2)

	ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	ΑΝΤΙΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	Ερμηνευτική	Βιωματική-Επικοινωνιακή
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	Ενασχόληση με ποιητικά έργα που ορίζει το επίσημο ΑΠ	Ενασχόληση με όλα τα είδη του ποιητικού λόγου και με όλες τις δυνατές χρήσεις του
	Παρουσίαση ποιημάτων με θεματική ή χρονολογική σειρά	Τρέχουσα ποιητική παραγωγή
	Ελάχιστη παρουσία ξενόγλωσσων ποιητικών κειμένων	Επεξεργασία ελληνικής και ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας
	Διάκριση ποιητών σε μείζονες και ελάσσονες	Άρση διακρίσεων ανάμεσα σε μείζονες και ελάσσονες ποιητές
	Έμφαση στους μείζονες ποιητές και τα έργα τους	Μετατόπιση προσοχής από τους ποιητές στην ποίηση

Αντιπρόταση διδασκαλίας (3)

	ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	ΑΝΤΙΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	Ερμηνευτική	Βιωματική-Επικοινωνιακή
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	Συμπλήμα διαφορετικών ερμηνειών που ο μαθητής οφείλει να αποδεχτεί	Δημιουργική δραστηριότητα και παραγωγή γραπτού λόγου από τα παιδιά
ΜΕΘΟΔΟΣ	Μετωπική-δασκαλοκεντρική	Διαθεματική-βιωματική
ΜΑΘΗΤΗΣ	Ακροατής-αποδέκτης	Συνδημιουργός του μαθήματος
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	Παντογνώστης	Συντονιστής-εμπυχωτής

Δ. Στοιχεία πεζογραφίας

Παρουσίαση: Αναστασία Γκριμούρα

Πεζογραφία, πραγματικότητα και αλήθεια

1. Πραγματικότητα/γεγονός (fact).

Γίνεται λόγος για κάτι που είναι αλήθεια, κάτι που έγινε.

2. Πεζογραφία/πεζογράφημα (fiction).

Έχει ακόμη τη σημασία πως είναι κάτι που φτιάχτηκε, κάτι που είναι αναληθές και φανταστικό.

Σύνδεση πεζογραφίας, πραγματικότητας και αλήθειας

Η πραγματικότητα για να επιβιώσει πρέπει να γίνει αφηγηματική πεζογραφία. Άρα το πεζογράφημα είναι συμπλήρωμα της πραγματικότητας, όχι αντίθετό της.

Σε κάθε πεζογράφημα υπάρχει μία δόση αλήθειας που, όμως, καλούμαστε να απομονώσουμε για να τη δούμε.

Εμπειρία και ανάλυση

Η εμπειρία από την πεζογραφία είναι, κατ' ουσία, πλασματική. Κάθε συζήτηση και διδασκαλία της λογοτεχνίας έχει έναν στόχο: να μας προετοιμάσει για τη συμμετοχή μας στη λογοτεχνική εμπειρία.

Λογοτεχνική εμπειρία: κάτι προσωπικό που στην ιδεώδη της μορφή είναι ένα είδος ολοκλήρωσης.

Το φάσμα της πεζογραφίας (1)

Για τον μελετητή της πεζογραφίας, ο συνδυασμός ιστορικών και φανταστικών υλικών είναι αποφασιστικός, μιας και η ίδια η ζωή δεν είναι τραγική ή κωμική ή ειρωνική. Είναι μία σειρά αισθήσεων, ενεργειών, σκέψεων και γεγονότων που προσπαθούμε να δαμάσουμε με τη γλώσσα.

Η πεζογραφία, δηλαδή, είναι μια πάρα πολύ καλή μέθοδος εξημέρωσης στην οποία η ζωή όχι απλώς υποτάσσεται, αλλά καλείται να παραστήσει και κόλπα.

Το φάσμα της πεζογραφίας (2)

Η λογοτεχνία μας προσφέρει μία «φυγή» από τη ζωή, αλλά επίσης μας παρέχει νέα εφόδια για την αναπόφευκτη επιστροφή μας. Μας προσφέρει μία «μίμηση» της ζωής. Μας βοηθάει να καταλαβαίνουμε τη ζωή και η ζωή μας βοηθάει να καταλαβαίνουμε την πεζογραφία.

Πεζογραφικοί τρόποι και σχήματα

Η πραγματικότητα μπορεί να μεταβληθεί με δύο τρόπους στην πεζογραφία:

1. Έτσι ώστε να φαίνεται καλύτερη από ότι είναι.
2. Έτσι ώστε να φαίνεται χειρότερη από ότι είναι.

Κάθε όψη, όμως, εξαρτάται από την άποψη που έχουμε για το πραγματικό.

Ζεύγη πεζογραφικών σχημάτων για τη μυθιστορία και τη σάτιρα

1. Βελτιωτική και σατιρική ανέλιξη.
2. Τραγική και συγκινητική πτώση.
3. Ηρωική (ρομαντική) και αντιηρωική αναζήτηση.

Πεζογραφικά σχήματα στον ρεαλισμό

Εδώ, τα διάφορα σχήματα συνδυάζονται και αλληλενεργούν και οι ίδιες οι αξίες αμφισβητούνται: ανέλιξη και πτώση, επιτυχία και αποτυχία – όλα γίνονται προβληματικά.

Πώς να παρατηρούμε και να παρακολουθούμε την πεζογραφική πλοκή

1. Κοιτάξτε τα αρχικά και τελικά σημεία.
2. Απομονώστε τα κεντρικά πρόσωπα.
3. Σημειώστε τα στάδια σε όλες τις σημαντικές αλλαγές.
4. Σημειώστε τα πράγματα που λειτουργούν ενάντια στην κίνηση της διήγησης.
5. Σε ένα εκτενές διήγημα ή μυθιστόρημα εξετάστε τις ποικίλες γραμμές δράσης.
6. Σημειώστε προσεκτικά πρόσωπα ή συμβάντα που φαίνονται να μην συμβάλλουν καθόλου στην πλοκή ή την κίνηση.

Πρόσωπο

- **Ρεαλιστική πεζογραφία:** το πρόσωπο είναι πιθανό να αντιπροσωπεύει μια κοινωνική τάξη, μια φυλή, ένα επάγγελμα ή μπορεί να είναι ένας αναγνωρίσιμος ψυχολογικός τύπος που μπορεί να αναλυθεί σύμφωνα με κάποιο «σύμπλεγμα» ή «σύνδρομο».
- **Αλληγορική πεζογραφία:** τα πρόσωπα είναι πιο πιθανό να αντιπροσωπεύουν φιλοσοφικές θέσεις.

Σημασία

Η ανακάλυψη θεμάτων ή σημασιών σε ένα έργο μας οδηγεί να κάνουμε συνδέσεις ανάμεσα στο έργο και στον κόσμο που βρίσκεται έξω από αυτό. Αυτές οι συνδέσεις είναι η σημασία.

Το πρόβλημα του αναγνώστη είναι η εγκυρότητα των θεματικών που ανακαλύπτει.

Μερικά βοηθητικά κλειδιά

- Ο τίτλος ενός έργου.
- Ένα ερμηνευτικό χορείο.
- Ένα πρόσωπο-ερμηνευτής.
- Ένα σχόλιο – σύμβολο (π.χ. καθηγητής με το όνομα «Βαθμοκοπανιστής»).
- Τα σχήματα επανάληψης.
- Οι ειρωνικές αντιπαραθέσεις.
- Ο τόνος της αφήγησης.

Η πορεία της κατανόησης

1. Ο αναγνώστης καθορίζει αν το έργο είναι ρεαλιστικό, αλληγορικό ή αυτοδύναμο.
2. Με τη βοήθεια των κλειδιών που απαντούν στο έργο, προσαρμόζει τις γενικές έννοιες με εκείνες που αρμόζουν στα ειδικά υλικά της διήγησης.
3. Ξαναελέγχει τη διήγηση για να δοκιμάσει τη συνάφεια που έχουν οι γενικές έννοιες με τη διήγηση.
4. Ψάχνει να βρει τον τρόπο με τον οποίο η διήγηση εκλεπτύνει, μετριάζει, αμφισβητεί ή ενισχύει αυτές τις έννοιες.

Οπτική γωνία: προοπτική και γλώσσα

Οπτική γωνία είναι ένας τεχνικός όρος για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται μία διήγηση.

Χωρίζεται σε δύο μέρη:

1. Τη φύση του αφηγητή.
2. Τη γλώσσα του αφηγητή.

Η φύση του αφηγητή

Το αν ο αφηγητής είναι ή όχι πρόσωπο μέσα στο θέμα επηρεάζει την κατανόηση από μέρος μας των όσων διατυπώνει και του βαθμού στον οποίο η άποψη του για όσα συμβαίνουν περιορίζεται από τον χρόνο και τον χώρο.

Το πρόβλημα του αναγνώστη συνοψίζεται στο να ξέρει πώς να παίρνει τα πράγματα που του παρουσιάζονται.

Η γλώσσα της αφήγησης

Δύο διαστάσεις μέσω της γλώσσας:

1. Ο τόνος ή τρόπος με τον οποίο στάσεις που δεν διατυπώνονται εκφράζονται μέσω της γλώσσας.

2. Η μεταφορά ή ο τρόπος που η γλώσσα μπορεί να εκφράσει τα πλουσιότερα και πιο λεπτά είδη κατανόησης, συνδέοντας διαφορετικές εικόνες και ιδέες.

Σχέδιο: Συμπαράθεση και επανάληψη στη δομή της πεζογραφίας

Το σχέδιο στην πεζογραφία παίρνει δύο ειδών μορφές:

1. Συμπαράθεση: με το τι μπαίνει δίπλα σε τι, κατά τη διάρκεια της διήγησης.
2. Επανάληψη: με εικόνες, ιδέες ή καταστάσεις που επαναλαμβάνονται, συχνά με ενδιαφέρουσες παραλλαγές, κατά την πορεία της αφήγησης.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δώρα Σεϊτανίδου

Θεσσαλονίκη, 15/09/2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

